

Gradul de participare a copiilor și tinerilor în deciziile asociațiilor și organizațiilor membre ale Federației Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil

Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil

Septembrie 2023

Raport realizat de:

Dominique Ogreanu

Cu sprijinul:

Bianca Chereji

Cătălina Buțincu

Supervizare:

Daniela Boșca

Alina Anghilina

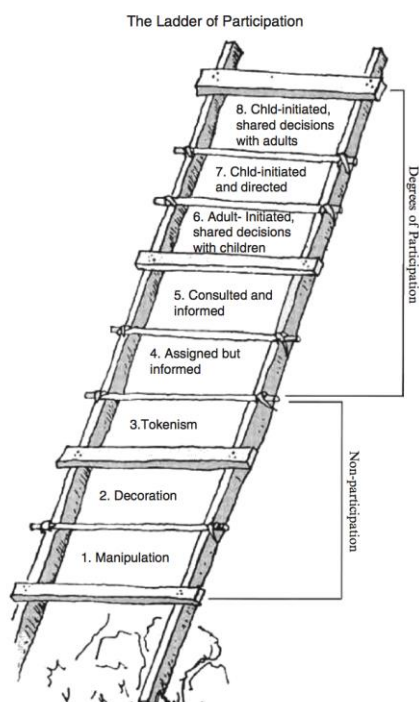
Proiect derulat de:

CUPRINS

Ce înseamnă participarea?	3
Crearea spațiilor sigure	4
Rezultate personale și sociale	4
Cum arată participarea pentru copii și tineri?	5
Analiza Chestionarului	6
Secțiunea I	7
Secțiunea II	10
Secțiunea III	11
Secțiunea IV	13
Secțiunea VI	15
Secțiunea VII	15
Secțiunea VIII	16
Participarea în familie	16
Participarea la școală	16
Participarea în comunitate	17
Opiniile membrilor despre barierele cu care se confruntă tinerii în participarea incluzivă	17
Recomandări	18
Angajamentele FONPC	19
Despre “Forma Schimbării” Tinerii și FONPC - dialog pentru schimbare	19
Despre Programul Active Citizens Fund România	19
Despre FONPC	20

Ce înseamnă participarea?

Înainte de a trece la analiza chestionarului aplicat asociațiilor Federației Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil, trebuie să definim ce înseamnă **participarea**. În 1992, Roger Hart a aplicat participării copiilor conceptul de Scară a Implicării Civice al lui Sherry Arnstein. A rezultat o ierarhie a nivelurilor de participare pe care copii și tinerii le pot avea într-o societate.

Primele trei niveluri sunt considerate non-participative. Ele au loc în momentul în care tinerii sunt implicați în inițiative pe care nu le înțeleg - nu înțeleg rolul lor sau problemele cu care se confruntă, când sunt chemați la evenimente doar pentru a oferi ideea de implicare a tinerilor sau când le este dată o voce aparentă, aparentă pentru că nu au avut control asupra discursului lor.

Următoarele cinci niveluri expun diverse grade de participare - nivelul în care rolul este dat, dar copiii și tinerii înțeleg ceea ce au de făcut, nivelul în care ei joacă un rol

consultativ, nivelul în care proiectele sunt inițiate de adulți, dar deciziile sunt luate cu ajutorul copiilor, nivelul proiectelor inițiate de copii, fără ca adulții să fie implicați și, cel mai înalt grad al participării, nivelul în care copiii, tinerii și adulții lucrează împreună, împart autoritatea de a lua decizii, managementul proiectului și puterea.

Pentru a putea urca până la treapta finală, scara trebuie sprijinită de ceva. Acel ceva reprezintă pentru tineri nevoile ce trebuie să le fie satisfăcute, pentru a putea accede la pozițiile de reprezentare adevărată.

Scopul acestui studiu a fost de a măsura gradul de implicare al tinerilor în deciziile asociațiilor membre FONPC, dar și de a identifica motivele pentru care tinerii și copiii nu participă mai mult la schimbarea comunitară.

Mai jos, am identificat - prin prisma experienței personale, dar și consultându-ne cu colegi, o parte dintre aceste nevoi, ce îi țin pe tineri din a depăși obstacolele către participarea semnificativă:

- Accesul la informații de calitate privind funcționarea sistemul de guvernământ și ale altor arii ce ne influențează viața cotidiană - implicarea civică, educația juridică, educația sexuală, educație despre mediu, etc.
- Politici publice reprezentative, ce ar ținti problemele cele mai fervente precum șomajul, gradul de sărăcie în rândul tinerilor, oportunitățile de dezvoltare, sprijin pentru familiile tinere, etc.
- Modele de persoane tinere în poziții de reprezentare în interiorul organizației sau în mediul politic.
- Acces la propriile poziții de reprezentare în deciziile ce îi privesc.
- Structuri formale și mecanisme de consultare/participare.
- Redefinirea experienței în mentalitatea societății - suntem experți în propriile noastre experiențe.
- Schimbarea percepției adulților că tinerii sunt neajutorați, incapabili de a-și decide viitorul și prezentul.
- Un spațiu sigur în care să își poată structura viziunile și convingerile.

Crearea spațiilor sigure

Ce pierdem, de fapt, când nu formăm spații sigure în care tinerii să poată accesa poziții de putere? În *Raportul cu privire la impactul social al organizațiilor de tineret*¹, făcut de Dr. Duncan Holtom, Jack Watkins și Silvia Siladi, prin European Youth Forum, în 2016, sunt expuse o serie de beneficii ce vin odată cu implicarea tinerilor în asociațiile de tineret. Pentru că asociațiile de tineret sunt active în societate, acest studiu ne va arăta și cum participarea tinerilor în organizațiile membre FONPC poate produce schimbări comunitare importante.

Conform studiului, există rezultate atât rezultate personale, cât și sociale.

Rezultate personale și sociale

- Îmbunătățirea competențelor sociale și emoționale ale tinerilor, precum creșterea stimei de sine și a conștiinței de sine, creșterea motivației și a încrederii de care tinerii au nevoie pentru a lua decizii dificile (Asociația Stea, 2012 apud Holtman et al.);
- Creșterea gradului de empatie prin interacțiunea cu ceilalți, cărora le putem înțelege emoțiile și trăirile mai ușor;
- Îmbunătățirea capacității de a lucra în echipă, de a comunica și socializa cu ceilalți, de a negocia, de a convinge și de a obține consensuri;
- Crearea unor rețele de sprijin, benefice atât sănătății mintale prin prietenii formate și incluziunea socială (Kiilakoski, 2015²; Perea, 2004³ apud Holtman et al.), cât și

¹ Holtman et al., 2016, *Study on the Social Values of Youth Organisations*, https://www.youthforum.org/sites/default/files/publication-pdfs/YFJ_StudyOnTheSocialValueOfYouthOrganisations_IP1.pdf.

² Kiilakoski T., 2015, *Youth work, volunteering, recognition and employability: defining and recognizing competences*.

³ Perea L.C., 2004, *La Red Juvenil de Participación "Chavós Nebó – Jóvenes de Hoy"*. Revista Bimestral de la Fundación Secretariado General Gitano.

dezvoltării profesionale, astfel capitalul social creat duce la creșterea economică și la coeziunea socială (Temple, 2001; Putnam, 1993⁴, apud Holtman et al.);

- Accesarea informațiilor ce generează decizii pozitive, reduc stereotipurile și încurajează deschiderea (Henderson, 2005⁵ apud Holtman et al.);
- Creșterea ale numărului de tineri care urmează o formă de educație și formare profesională. (Taru, 2010⁶; Merino, 2007⁷ apud Holtman et al.);
- Prevenirea alienării tinerilor de către societate prin identificarea mai rapidă a acestora și referirea lor către rețele de sprijin gestionate tot de tineri (Frenzel, 2014⁸ apud Holtman et al.).

Două exemple ilustrative pentru aceste rezultate sunt:

- Consiliile Școlare ale Elevilor, punctual Consiliul Școlar al Colegiului Național de Informatică “Matei Basarab” din Râmnicu Vâlcea. Interviewând 10 studenți ce au făcut parte din acesta pe parcursul mai multor mandate în perioada liceului (perioada 2017-2020), am constatat că ei erau mult mai bine pregătiți în domenii precum organizarea comunitară, gestionarea timpului, discursuri publice, ascultare activă, coordonare de proiecte și brainstorming decât colegii lor de facultate, ambele categorii făcând parte din aceeași organizație de studenți. Toți studenții intervievați au spus că structura de reprezentare a elevilor le-a oferit o comunitate pe care s-au putut baza, în timp ce trei dintre ei, care erau introvertiți, s-au deschis foarte mult spre interacțiunile sociale datorită experienței, simțind că opinia lor contează.
- Programul Civic Accelerator, o inițiativă a Societății Academice din România, în parteneriat cu Asociația pentru Dezvoltare Activă, de transformare a 24 de tineri cu vârste între 15 și 26 de ani în lideri civici ai comunității lor. Programul a fost unul complex, ce a recunoscut necesitatea unei pregătiri intense pentru a înțelege cum funcționează instituțiile statului, pentru a formula un plan de acțiune și a deprinde competențele necesare devenirii unui lider comunitar. Tinerii care au participat au dobândit încredere în argumentele lor și au explorat comunitatea din care fac parte, fiind mai implicați în viața acesteia. Toți participanții au creat schimbări politice.

Cum arată participarea pentru copii și tineri?

“Când oferi tinerilor o platformă prin care să se poată exprima și un mediu în care se simt în siguranță, începi să vezi cum se schimbă în bine, încet-încet, comunitățile din jurul tău. Nu

⁴ Putnam R.D., 1993, *Making Democracy Work: civic traditions in modern Italy*, Princeton University Press.

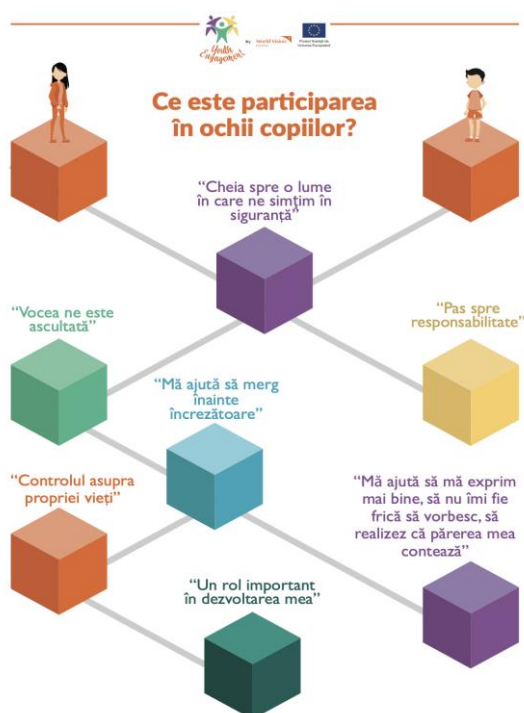
⁵ Henderson R., 2005, *Education, training and rural living: young people in Ryedale*. *Education + Training* 47(3), paginile 183-201.

⁶ Taru M., 2010, *Youth Work in Tallinn: the Positive Impact on Young People*, *Studies of Transition States and Societies* 2, paginile 82-97.

⁷ Merino R., 2007, *Pathways from school to work: can the competences acquired in leisure activities improve the construction of pathways?* *Journal of Education and Work* 20, paginile. 139-159.

⁸ Frenzel H., 2014, *Working with young people: the value of youth work in the European Union*, Brussels: European Commission.

există nimic care ar trebui să te oprească. Dacă crezi că ceva trebuie schimbat, nu prea ai dreptul să o lași baltă.” - Sofia Scarlat, Decât o Revistă, 2019.

Să aruncăm, totuși, o privire și la modul în care tinerii sub 18 ani văd participarea, pentru că, un prim pas spre zona implicării vine din copilărie.

Conform proiectului Youth Engagement, derulat de World Vision România,⁹ copiii au propriile lor definiții cu privire la implicare, după cum putem observa în imaginea 2. O participare activă reprezintă control asupra dezvoltării societății, o asigurare că deciziile luate sunt cele mai bune și în interesul celor ce sunt vizati.

Într-o serie de chestionare realizate de UNICEF, prin platforma U-Report,¹⁰ putem vedea că 37% din respondenții din România consideră înființarea Consiliilor de Tineret ca unul dintre cele mai bune moduri de implicare în luarea deciziilor la nivel local, urmat apoi de elaborarea

de proiecte comune ale autorităților locale și tinerilor cu 22%, organizarea de întâlniri participative la primărie cu 19%, consultarea prin instrumente digitale cu 11% și implicarea în ONG-uri cu 10%.

Analiza Chestionarului

Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil - FONPC a lansat proiectul “Forma Schimbării - Tinerii și FONPC – dialog pentru schimbare”, ce are ca scop principal îmbunătățirea capacității federației și a organizațiilor membre de a se implica activ și de a încuraja participarea tinerilor la elaborarea și monitorizarea politicilor publice care privesc copiii, de a susține dialogul cu autoritățile publice și influențarea deciziilor ce vizează drepturile copiilor, ale persoanelor vulnerabile sau cu risc de marginalizare/excluziune, în dorința de a responsabiliza autoritățile, instituțiile și factorii de decizie și de a contribui la o cultură democratică la nivel local/național.

Ca parte din acest proiect, am elaborat un chestionar pentru a măsura gradul de participare al tinerilor în asociațiile membre ale Federației Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil – FONPC, având ca referință cei [10 indicatori pentru participarea copiilor](#) la nivel național, menționați de Consiliul Europei pe care i-am aplicat la nivel organizațional:

⁹ https://cdn.edupedu.ro/wp-content/uploads/2021/11/Final-Infografice-Participare_211116_080129.pdf

¹⁰ <https://romania.ureport.in/story/491/>

- Protecția juridică a drepturilor copiilor și tinerilor de a participa la luarea deciziilor este reflectată în Constituția și legislația națională;
- Incluziunea explicită a dreptului copiilor și al tinerilor de a participa la procesul decizional într-o strategie națională intersectorială de punere în aplicare a drepturilor copilului;
- Existența unei instituții independente pentru drepturile copilului, protejate prin lege;
- Existența unor mecanisme care să permită copiilor să își exercite dreptul de a participa în siguranță la procedurile judiciare și administrative;
- Existența unor proceduri de reclamație adaptate copiilor;
- Dreptul copiilor de a participa la luarea deciziilor este integrat în programele de formare inițială pentru profesioniștii care lucrează cu și pentru copii;
- Copiii sunt informați cu privire la dreptul lor de a participa;
- Copiii sunt reprezentați în cadrul forumurilor, inclusiv prin intermediul propriilor organizații, la nivel de guvernare școlară, locală, regională și națională.;
- Existența unor mecanisme de feedback orientate către copii cu privire la serviciile locale;
- Copiii sunt susținuți să participe la monitorizarea către Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului (inclusiv în cadrul rapoartelor alternative) și a instrumentelor și convențiilor relevante ale Consiliului European.

Chestionarul a fost completat de 16 organizații membre FONPC în perioada martie 2023 - august 2023, iar alte patru asociații au fost consultate prin discuții informale și analizarea activității online. Principalul domeniu de activitate al asociațiilor a fost cel al acordării de servicii sociale (11 din 16), domeniile conexe fiind cel educațional, al implicării copiilor și tinerilor în deciziile ce îi privesc, cetățenie activă și advocacy.

Secțiunea I

Existența procedurilor prietenoase cu copiii

1. Există în regulamentele de funcționare ale organizației/asociației dumneavoastră proceduri de implicare a copiilor?

50% (8 din 16) dintre membrii FONPC care au răspuns acestui chestionar au relatat că au în asociațiile pe care le coordonează reguli formale de implicare și consultare a copiilor. Acestea au fost fie integrate în Regulamentele de Ordine Interioară/Regulamentele de Organizare și Funcționare, fie au fost concepute ca parte dintr-o politică de protecție a copiilor separată sau elaborată cooperativ alături de tineri în documente conexe celor oficiale. În centrele de zi, sunt puse în aplicare recomandările de consultare a beneficiarilor, conforme cu Ordinul nr. 27/2019.

Exemple de bună practică

Manifestul pentru participarea copiilor - SOS Satele Copiilor

SOS Satele Copiilor a inițiat un proces amplu de colaborare cu copiii pentru a afla nevoile acestora în domeniul participării. Acestea au fost compilate în *Manifestul pentru participarea copiilor*, un document prietenos care expune așteptările și mesajele tinerilor către adulți.

Politica pentru Protecția Copilului - Organizația Umanitară CONCORDIA

Politica pentru Protecția Copilului este un document formal elaborat de Organizația Umanitară CONCORDIA, ce include proceduri de intervenție în caz de nereguli, principiile asociației și cum se reflectă acestea în practică, definiții, acțiuni preventive, acțiuni responsive și codul de etică. Politica are și o versiune prietenoasă pentru copiii cu care asociația lucrează.

Organizațiile care au spus că nu au formalizat procesul fie nu au beneficiari copii, fie îi implica pe aceștia în mod direct, fără o procedură explicită.

“În prezent implicăm copiii în luarea deciziilor în ceea ce-i privește direct și nu sunt obligați să participe la nicio activitate fără propria dorință. De exemplu, la sfârșit de săptămână votăm meniul pentru săptămâna viitoare sau activitățile recreative, de joc și mișcare. Nu avem o procedură prestabilită. Într-un viitor nu prea îndepărtat sperăm să includem și în procedurile de lucru implicarea copiilor în decizii” (Societatea pentru Părinți și Copii).

2. Există în regulamentele de funcționare sau în alte documente interne ale organizației/asociației dumneavoastră proceduri de protecție a copiilor cu care lucrați?

Douăsprezece asociații au răspuns pozitiv întrebării legate de existența procedurilor de protecție a copiilor. Majoritatea acestor reglementări se regăsesc în Regulamentele de Ordine Interioară/Regulamentele de Organizare și Funcționare sau, separat, ca parte din politica de safeguarding sau procedurile de prevenire a abuzului și neglijenței împotriva copiilor.

Exemple de bună practică

Platforma ChildHub - Terre des Hommes

Platforma ChildHub se adresează utilizatorilor din Europa de Sud-Est și este accesibilă oricui, în 8 limbi, printre care și română. Există peste 30.000 de resurse informaționale disponibile, în diferite formate. Temele abordate au toate legătură cu protecția copilului: de la violența de gen care afectează copiii și tinerii migranți, la măsuri alternative în procesul penal (adaptate la sistemul justiției juvenile), la încurajarea participării copiilor în societate sau supervizarea în centrele de asistență socială și îngrijire a copiilor.

În momentul de față, doar cinci asociații au răspuns că există documente prietenoase copiilor pe care le folosesc în organizarea asociației. Una dintre aceste asociații este Organizația Umanitară CONCORDIA, care și-a adaptat Politica pentru Protecția Copilului (PPC) într-o versiune simplă, ce poate fi citită și înțeleasă de copii. Conține întrebări precum: *Ce este PPC? Care sunt drepturile mele? Cum recunosc o atingere bună și una nepotrivită?* și subiecte legate de tipurile de abuz, siguranța copiilor, codul de conduită pentru copii, rolul persoanei de încredere.

3. Care este procedura de informare a copiilor cu care colaborați cu privire la activitatea pe care o vor întreprinde în cadrul asociației/organizației? (ex. semnează un contract de parteneriat, semnează un cod de conduită)

Cele mai populare răspunsuri la această întrebare includ: semnarea unui cod de conduită, semnarea acordurilor GDPR și a unui document de informare, organizarea de întâlniri periodice și semnarea că au luat la cunoștință și înțeleg ce le-a fost comunicat, semnarea contractului de acordare de servicii sociale. De cele mai multe ori, copilului îi sunt comunicate verbal activitățile la care va lua parte, urmând ca acesta să își dea acordul și în scris, sub forma documentelor expuse mai sus.

4. Aveți o procedură de reclamare a neregulilor în cazul în care copiii au parte de o situație neplăcută în cadrul asociației/organizației?

Organizațiile respondente au aplicat două tipuri de mecanisme de sesizare: directă și indirectă.

Sesizarea directă se realizează în asociațiile de talie mică, unde copiii se adresează în mod direct personalului, în general directorului. În cazul sesizărilor indirecte, acestea se fac (anonim sau nu) prin formulare de reclamație sau printr-o cutie de sugestii disponibilă și ușor accesibilă. Copiii sunt informați în mod verbal de către asociații despre aceste drepturi pe care le au.

Nu toate procedurile sunt formalizate - doar o parte dintre asociații (3 din 17) au specificat faptul că metodele de sesizare sunt incluse în politica de safeguarding sau în Regulamentele de Ordine Interioară/Regulamentele de Organizare și Funcționare.

“Avem o procedură privind relația personalului cu copiii. Pentru a realiza o comunicare eficientă, personalul trebuie să aibă disponibilitatea de a asculta, obiectivitate în evaluarea comportamentelor, discernământ și imparțialitate în alegerea soluțiilor, flexibilitate, bunăvoință, toleranță, dar și simțul umorului. Prin toate acțiunile sale, pe parcursul furnizării serviciilor și prin modul de relaționare cu beneficiarul, personalul centrului urmărește să crească încrederea copilului în forțele proprii, precum și să încurajeze relațiile pozitive ale acestuia cu cei din jur” (Societatea pentru Părinți și Copii).

Pentru sesizări legate de drepturi încălcate de către factori externi asociației, copiii se pot adresa managerilor de caz, ofițerilor de safeguarding, altor persoane de încredere din interiorul asociației, coordonatorului de proiect sau directorului organizației. Aceștia reacționează, preiau cazul sesizat de minor și îl ajută să acceseze instituțiile de care are nevoie pentru soluționare.

Secțiunea II

Participarea copiilor în deciziile asociației

1. Ce înțelegeți prin participarea copiilor?

“[Am definit alături de copii ce înseamnă participarea pentru noi:] Participarea tinerilor nu este un tratament de lux pe care îl pretindem, ci un aspect extrem de important în munca noastră cu tinerii. Știm că participarea tinerilor nu înseamnă ca tinerii să obțină întotdeauna ceea ce își doresc. Înseamnă o împărțire a puterii între tineri și adulți, cu privire la decizii mai mult sau mai puțin importante, în funcție de vârsta și gradul nostru de maturitate. Atunci când ne respectați și susțineți dreptul de a participa, ne putem dezvolta personalitatea și putem îmbunătăți relația cu adulții și persoanele de îngrijire. În final, participarea tinerilor ne va ajuta să ne bazăm pe noi înșine și să devenim independenți. Iar acest lucru înseamnă și că: Programele asociației vor fi mai bune.”

“[Participarea] înseamnă că există o persoană sau mai multe delegate din rândul copiilor/tinerilor care să participe la ședințele de luare a deciziilor ale organizației.”

“Participarea copiilor și tinerilor este un drept fundamental al copiilor de a fi ascultați și de a avea opiniile considerate în orice decizie care le afectează viața și dezvoltarea.”

“[Participarea copiilor se face prin] informare detaliată, comunicare multiplă, repetată, cu solicitarea de propuneri și introducerea/respingerea motivată a acestora”

“Pentru tineri, avem în vedere un program prin care aceștia să ajungă să își stabilească scopuri și obiective de viitor, să identifice resurse și să ia decizii, noi sprijinindu-i cu informații, experiențe și dezvoltarea de deprinderi și abilități.”

2. Sunt copiii parte din principalele foruri decizionale ale organizației/asociației?

Majoritatea asociațiilor (13 din 16) a răspuns că nu au copii care sunt parte din principalele foruri decizionale ale asociației. Pentru cele trei asociații care au răspuns pozitiv, modurile de organizare sunt prin intermediul formării Comitetelor Consultative ale Copiilor sau prin grupuri consultative în cadrul proiectelor organizate.

Exemplu de bună practică

[Parlamentul Copiilor - Organizația Umanitară CONCORDIA](#)

Parlamentul școlar a avut debutul în anul școlar 2022-2023 și a prins contur prin două ședințe. Elevii fiecărei clase au ales prin vot câte doi reprezentanți. Aceștia au participat, alături de profesori și directori, la întâlniri în care copiii și-au prezentat viziunea deciziile comunității școlare - renovarea sălii de sport, serbarea de Crăciun, etc.

Comitete Consultative ale Copiilor - Terre des Hommes

Comitetele Consultative ale Copiilor au fost înființate în 20 de școli printr-o metodologie proprie dezvoltată de Terre des Hommes. Copiii își pot folosi vocile pentru a identifica problemele din comunitatea lor, a identifica posibilele soluții la aceste probleme și a asigura transmiterea acestor informații către structurile formale, spre a îmbunătăți accesul la educație al copiilor, accesul la servicii și mediul în care aceștia își desfășoară activitatea. Grupurile de copii s-au întâlnit de minim 14 ori în fiecare școală, folosind acest timp pentru a trece prin exercițiile propuse de metodologie, dar și pentru a veni cu soluții la problemele întâmpinate în școlile lor, scopul fiind acela de a crea un dialog direct între managementul școlar, cadrul profesoral și acest comitet al copiilor.

Consiliul Consultativ al Copiilor - World Vision

Consiliul Consultativ al Copiilor World Vision a fost înființat în 2012 ca răspuns la dreptul tinerilor de a-și exprima liber gândurile în ceea ce-i privește, într-un cadru prietenos și sigur, știind că vocea lor va fi ascultată, respectată și integrată în procesele decizionale la nivel local, național și internațional. Reprezentanții din CCC sunt aleși o dată la doi ani de către copiii din comunitățile în care World Vision lucrează și participă la cursuri de formare, evenimente, mese rotunde, în care sunt învățați și sprijiniți să-și susțină punctul de vedere.

Pentru cele 13 asociații care au răspuns negativ, copiii sunt implicați în procesul de decizie prin întâlniri directe, libere sau ghidate unde pot să își exprime opiniile sau prin completarea chestionarelor.

“În centrele de zi pentru copii din familii vulnerabile se consulta copiii în privința unor decizii simple ce privesc: ce fel de excursii vom face, ce fel de activități nonformale, etc. În centrele pentru copiii cu dizabilități deciziile se iau împreună cu reprezentantul legal al acestora. Sunt organizate întâlniri/ședințe regulate sau ocazionale pentru a fi consultați și a lua anumite decizii împreună” (Star of Hope).

Secțiunea III

Existența mecanismelor dedicate participării copiilor în proiectele organizației

1. Există un departament sau o structură dedicat copiilor și participării acestora în organizația dumneavoastră?

Patru dintre asociațiile respondente au vorbit despre existența unui departament dedicat sau a unui proiect permanent pentru participarea copiilor. Această structură poartă denumirea de departament pentru participarea copiilor și tinerilor sau ia forma unui membru al echipei care este responsabilul pentru implicarea copiilor.

Caz Aparte

Proiectul Magazin - Fundația Inima de copil

“Există un proiect denumit Magazinul în care comportamentul, atitudinea și implicarea în activități sunt recompensate cu punctaje ce pot fi transformate în produse cumparate de către copii în Magazinul Inimii. Rolul lui este de a recompensa implicarea, comportamentul altruist, atenția pentru ceilalți, disciplina.”

2. Cum descriu asociațiile atribuțiile departamentului sau responsabilului?

“De a încuraja, sprijini și a pregăti tinerii și copiii în a deveni mult mai participativi în ceea ce privește deciziile legate de ei” (Terre des Hommes România).

“De a încuraja copiii și tinerii să participe la luarea deciziilor, de a pregăti tinerii pentru a oferi recomandări cu privire la violența în școli, pentru a crea diferite materiale privind participarea copiilor și tinerilor în construcția politicilor și programelor sociale adresate lor, atât la nivel local, cât și național, de a crea punți de colaborare cu alți copii și tineri din alte ONG-uri în ce privește participarea” (SOS Satele Copiilor).

“Reprezintă un punct focal pentru toate problemele legate de încălcarea drepturilor copilului în cadrul organizației și coordonează implementarea procedurilor de protecție a copilului” (Organizația Umanitară CONCORDIA).

Legătura acestora cu copiii se realizează prin grupuri de Whatsapp, întâlniri periodice online sau în persoană.

Asociațiile care nu au un departament dedicat participării implică tinerii și copiii prin departamentele pentru programe/proiecte, departamentele de management și terapie, departamentele de asistență socială sau, unde asociațiile nu au această organizare, implicarea se face în mod direct prin proiecte.

3. Cum se face consultarea tinerilor cu privire la problemele ce îi privesc? Cum mențineți un contact permanent cu aceștia?

“În întâlniri și ședințe. Legătura se ține prin coordonatorul de voluntari, asistenții sociali, terapeuți, etc.”

“Tinerii sunt implicați și consultați cu privire la problemele ce îi privesc prin metode specifice(terapii specifice, chestionare adaptate nivelului de înțelegere, discuții libere, observația acestora, etc.). Contactul cu aceștia este permanent.”

“Există activități săptămânale, dar există și discuții individuale ale personalului cu tinerii.”

“Pentru copii (16-14 ani), prin chestionarele anuale de feedback și discuțiile cu personalul din cadrul diferitelor activități civice. Pentru adolescenți(15-18 ani), prin întâlniri lunare pe teme de interes, pe care le stabilim în comun, unele propuse de personal, altele sugerate de ei.”

Legat de periodicitatea consultărilor cu copiii, acestea variază în funcție de asociație - săptămânal, lunar, de câte ori apar probleme decisive, de fiecare dată când un nou proiect este inițiat.

4. Cum este utilizat feedback-ul de la copii/tineri? Care este procedura de implementare a lui?

Ideile menționate de copii sunt adunate de departamentele sau persoanele responsabile din cadrul fiecărei organizații, iar feedback-ul lor este integrat în crearea unor noi proiecte adresate lor și prin schimbări ale activităților deja existente.

“Feedback-ul este utilizat în scrierea următoarelor proiecte adresate lor, în introducerea activităților cerute în centrele de zi, atunci când e cazul și acest lucru este posibil, se fac schimbări pentru a întâmpina dorințele/sugestiile venite din partea copiilor și tinerilor. Implementarea se face prin personalul din centrele de zi, iar pentru direcții mai mari, prin departamentul de programe” (Star of Hope).

Secțiunea IV

Pregătirea personalului pentru a lucra cu copiii

1. Este personalul pregătit pentru a lucra cu copiii? Dacă da, în ce constă pregătirea? Cum măsurați acest lucru?

Personalul angajat în activitățile tuturor organizațiilor are studii speciale în domeniul social sau în domenii conexe precum psihologia sau pedagogia. Aceștia au parte de instruire continuă sub forma de ateliere sau traininguri pentru a lucra cu copiii și tinerii. Acolo unde este nevoie, asociațiile oferă ajutor persoanelor care au nevoie de perfecționare a abilităților de muncă.

Măsurarea pregătirii profesionale se face prin atingerea obiectivelor din proiecte, mărturiile pozitive ale beneficiarilor, schimbările pozitive înregistrate de fiecare beneficiar, impactul proiectului în comunitatea locală, feedback-ul școlii și al autorităților locale, numărul de sesizări privind situații de comportament necorespunzător al angajaților.

2. Vă implicați personalul în traininguri dedicate special participării copiilor?

Cu toate că personalul membrilor FONPC are parte în mod continuu de formare în domeniul protecției acestora, doar șase asociații au răspuns că organizează sau au în vedere implicarea angajaților în sesiuni dedicate participării copiilor. Celelalte organizații au indicat resursele financiare reduse sau talia mică a organizației ca bariere.

Două dintre asociațiile respondente au listat cursurile organizate de FONPC prin GLT-uri ca având un efect pozitiv asupra personalului care a luat parte la sesiunile online.

“Întâlnirile periodice privind protecția copilului în CONCORDIA și alte cursuri din domeniul protecției copilului. Conștientizarea faptului că pot exista situații în care fără intenție am putea pune presiune pe copii, fapt care i-ar determina să se simtă inconfortabil, manipulați sau mai vulnerabili decât înainte de a participa și să așteptăm o contribuție în acord cu vârsta lor și cu tipul de activități potrivite acestora” (Organizația Umanitară CONCORDIA).

Secțiunea V

Instruirea tinerilor

1. Ce abilități credeți că ar trebui să aibă copiii tinerii pentru a fi considerați parteneri de discuție în luarea deciziilor în ONG-ul dumneavoastră?

“Dorința de dezvoltare personală, implicare și devotament față de bună starea colegului din cadrul organizației și dedicare în toate activitățile nu doar în cele care-i sunt pe plac - autodepășirea propriilor limite.”

“Competențe specifice de participare necesare pentru a crește capacitatea tinerilor de influențare de politici publice și programe sociale: cunoașterea drepturilor, cunoașterea programelor sociale pentru tineri, public speaking, dezbateri, metode de advocacy, reprezentare, democrație.”

“Ar trebui să aibă capacitatea de a lua decizii, de a analiza situația, de a înțelege demersurile actuale și viitoare ale organizației, de a înțelege misiunea ONG-ului, de a avea un spirit civic mai dezvoltat față de majoritatea.”

“În activitățile organizate de noi urmărim participarea efectivă, implicarea directă și asumarea responsabilității.”

“Să aparțină uneia dintre categoriile vulnerabile dintre cele cu care lucrăm și să frecventeze unul dintre serviciile noastre.”

“Trebuie să aibă capacitatea de înțelegere, responsabilitate, implicare, colaborare și dorința de schimbare.”

2. Au copiii cu care lucrați posibilitatea de a participa la traininguri?

Nouă din cele șaptesprezece asociații au spus că organizează traininguri pentru copii și tineri în vederea dezvoltării capacităților acestora. Perioada variază de la asociație la asociație - lunar, bisăptămânal, săptămânal. Facilitatorii sunt atât experții din interiorul organizațiilor, cât și persoane externe prin parteneriatele create cu alte instituții, cu specializare în tematica atelierelor (ex. DGASPC, Consiliul Elevilor). O parte dintre copii beneficiază de sprijin prin atelierelor organizate de Consiliul Tinerilor și Copiilor FONPC.

Temele abordate în atelierelor depind de nevoile sesizate sau enunțate de copii și tineri, de la domeniul educațional (ex. meditații la româna și matematica) la cel profesional (ex. orientare profesională) sau social (ex. public speaking).

“Depinde de natura training-ului. Organizăm ateliere de circ social, iar facilitatorii sunt atunci formatori sau instructori în circ social. Acestea sunt organizate bisăptămânal. Organizăm sesiuni de prevenire a traficului de persoane și atunci există formatori din domeniu. Acestea sunt organizate lunar. Organizăm cursuri de italiană destinate unui grup de tineri care vor lucra sezonier în Italia. Bisăptămânal” (Fundația Parada).

Ca obstacole în calea desfășurării acestor ateliere pentru copii, asociațiile au menționat lipsa fondurilor sau oferte reduse pe plan local.

Secțiunea VI

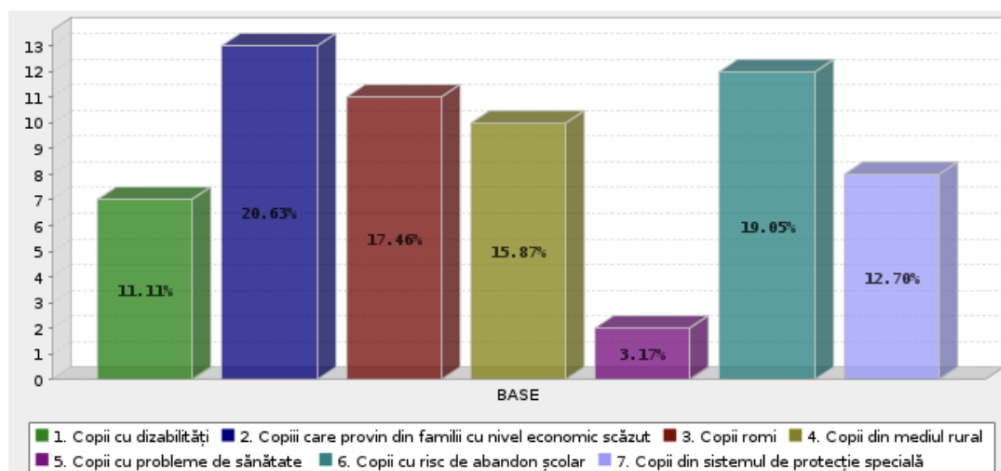
Implicarea asociațiilor în raportarea către Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului

Toți membrii FONPC sunt implicați în procesul de raportare către ONU prin consultări, chestionare și alte materiale pe care FONPC le produce datorită răspunsurilor, statisticilor sau datelor furnizate de către personalul organizațiilor. Doar două din 16 asociații cunosc, însă, acest lucru.

Secțiunea VII

Incluziune și discriminare

Cu ce categorii de copii ați lucrat în ultimii ani?

Alte categorii cu care asociațiile membre au lucrat de-a lungul timpului: copiii din familii monoparentale, copiii care provin dintr-o zonă de conflict, copiii din penitenciare, copiii asistați în regim rezidențial, copiii fără adăpost.

O singură asociație a spus că s-a confruntat cu cazuri de discriminare. Acestea sunt evitate prin introducerea procedurilor speciale în Regulamentele de Ordine Interioară/Regulamentele de

Organizare și Funcționare și în politică de safeguarding sau prin discuții periodice cu personalul implicat.

Secțiunea VIII

Opiniile membrilor FONPC despre implicare copiilor în familie, domeniul educațional și comunitate.

Participarea în familie

Viziunea membrilor despre implicarea copiilor în familie este una pesimistă, fiind rare cazurile în care copiilor le este cerută părerea. Opt dintre cele șaisprezece au răspuns că această consultare cu copii are loc uneori, dar depinde de domeniul consultat sau de context. În cazul în care deciziile sunt luate alături de tânăr, asociațiile respondente cred că acestea sunt în legătură cu viitorul educațional, urmate de îmbrăcăminte, mâncarea dorită, rechizite sau activități extrașcolare. Majoritatea asociațiilor (12 din 16) consideră foarte importantă implicarea copiilor încă din mediul familial, cu toate acestea, toate cele șaisprezece organizații respondente recunosc că persoana care are grijă de copil are ultimul cuvânt în momentul în care opiniile nu coincid.

Participarea la școală

Implicarea copiilor în deciziile din mediul școlar tinde să dividă asociațiile respondente, răspunsurile acestora variind de la un *da* decisiv, la *parțial*, în *anume domenii* sau *nu*. Una dintre asociații a ridicat problema accesului tinerilor cu dizabilități în sistemul preuniversitar, unde sunt și automat excluși de la consultări.

Acolo unde copiii au fost consultați la școală, această consultare s-a făcut în legătură cu proiecte mici sau activități extracurriculare, uneori cu întrebări mult prea generale. Există și cazuri fericite (2 din 16) în care tinerii au intrat în contact cu Consiliul Elevilor unde implicarea a fost adaptată vârstei și semnificativă.

Pentru creșterea participării tinerilor și copiilor la deciziile din mediul educațional, membrii au propus sesiuni de informare copil-părinte, workshop-uri de spirit civic și argumentare, cursuri continue pentru profesori specializate în modalități de implicare a copiilor, modificarea curriculei pentru a pune mai mult accent pe practică - pe responsabilizare și autonomie, o colaborare mai strânsă între instituțiile responsabile (ex. Ministerul Educației- ISJ-ANPDCA-DGASPC) și asigurarea funcționării Consiliilor Elevilor la nivelul fiecărei școli.

“Copiii SOS au răspuns: Atunci când ne consultați în legătură cu o decizie importantă pentru noi sau pentru comunitatea din care facem parte, este important să știm că părerea noastră a produs o schimbare. Arătați-ne cum ne putem implica în crearea acestei schimbări, arătați-ne că ce propunem noi prinde viață. Dacă schimbarea propusă de noi nu este posibilă, avem nevoie să ne explicați de ce și vom înțelege!” (SOS Satele Copiilor).

Participarea în comunitate

Majoritatea asociațiilor (12 din 16) a răspuns că tinerii și copiii sunt implicați în activități de voluntariat la nivelul comunității, de cele mai multe ori prin proiecte locale făcute de asociațiile FONPC în parteneriat cu instituții locale. Cu toate că impactul produs de copii este vizibil, iar contribuțiile lor sunt importante pentru coeziunea socială, ei sunt consultați foarte rar - doar șase din șaisprezece organizații au detaliat cazuri în care factorii de decizie (școala, consiliul local, consiliul județean) au facilitat sesiuni de consultare sau au inițiat discuții cu tinerii.

“[Implicarea] depinde de localitate. Voluntariatul e mai cunoscut și aplicat în zonele urbane și mai puțin în zonele rurale. Copiii, beneficiarii proiectelor noastre, învață treptat să devină și voluntari, dar acest lucru ia timp și se face treptat. De exemplu, în satul Valea Seacă din județul Bacău, copiii nu aveau noțiunea de voluntariat, dar treptat au fost implicați în diferite acțiuni precum ecologizarea străzilor” (Star of Hope).

“Beneficiarii noștri au ca exemplu liceenii voluntari care vin în prezent să îi ajute la teme. Faptul că intră în contact cu fenomenul de voluntariat le deschide drumul spre a face același lucru și ei” (Fundatia Inimă de Copil).

Opiniile membrilor despre barierele cu care se confruntă tinerii în participarea incluzivă

“Un motiv al participării reduse a tinerilor la luarea deciziilor la nivelul organizației este faptul că nu știu că se pot implica și cum ar putea să o facă. Acolo unde există spații de participare și de exprimare a ideilor, dacă nu sunt și spații în care tinerii pot produce schimbare în mod real, atunci ele pot chiar să ducă la renunțare, abandon, demobilizare din partea tinerilor.”

“În cazul copiilor cu dizabilități intelectuale, [barierele sunt] nivelul de înțelegere¹¹ al acestora și, uneori, reprezentanții legali care doresc ca doar ei să ia deciziile pentru copii; în cazul copiilor din familii vulnerabile, [barierele sunt] nivelul de școlarizare/alfabetizare, părinții, aglomerarea de probleme de zi cu zi, timpul limitat, uneori nepăsarea/dezinteresul în luarea de decizii, lipsa de exercițiu, o înțelegere inadecvată a principalelor drepturi și obligații.”

“Cred că vulnerabilitatea socială inerentă categoriei copiilor cu care lucrăm, instabilitatea psihologică, dependența de substanțe psihotrope uneori, precaritatea educațională constituie frâne în calea participării tinerilor, nu doar în viața organizației, ci în viața socială în general.”

“[Barierele sunt] lipsa de exercițiu, lipsa de încredere în faptul că părerile lor ar putea conta, lipsa din curriculum școlar a unei mai bune informări și invitație la dialog.”

¹¹ Nivelul de înțelegere este determinat și de resursele care le sunt puse la dispoziție acestora. Ține de noi să creăm spații accesibile.

Recomandări

- Acolo unde este posibil, recomandăm relatarea prietenoasă a obiectivelor asociației și activităților acesteia către copii. În special în momentul în care aceștia trebuie să semneze contracte, coduri de conduită sau alte documente.
- Unde sesizarea neregulilor se face în mod direct, recomandăm și setarea unui mod de a o face indirect. Uneori, copiii pot fi intimidați sau rușinați de a exprima ce s-a întâmplat.
- Recomandăm formalizarea procedurilor de sesizare. Unde acestea deja există, recomandăm crearea de versiuni schematice, prietenoase pentru copii.
- Recomandăm crearea unui mecanism formal sub formă de grup, board sau consiliu în care copiii să fie direct implicați în luarea deciziei. Astfel de organizări responsabilizează tinerii și sunt un exercițiu democratic veritabil. Se poate începe cu decizii mici și, progresiv, consiliul poate fi implicat în decizii mai ample.
- Recomandăm prezența unor ședințe săptămânale în care copiii să discute despre sănătatea lor mintală și emoțiile care i-au încercat în ultima perioadă.
- Încurajăm angajarea personalului tânăr pentru a lucra cu copiii și susținerea acestuia în a se specializa dacă este nevoie.
- Încurajăm implicarea personalului în activitățile derulate de FONPC cu privire la participarea copiilor.
- Încurajăm implicarea personalului în ateliere despre identificarea stereotipurilor, chiar dacă aceștia au experiență în lucrul cu copiii, deoarece există posibilitatea prezenței unor prejudecăți neintenționate/inconștiente.
- Susținem dezvoltarea unor programe de mentorat prietenoase care să ofere oportunitatea tinerilor să se conecteze cu profesioniști din domeniul lor de interes. Acest demers ar da tinerilor posibilitatea de a extrage din experiența altora, dezvoltând mai apoi propriile relații profesionale.
- Susținem implicarea activă în raportarea către Comitetul ONU a problemelor cu care asociațiile se confruntă și familiarizarea cu aceste proceduri. FONPC își ia angajamentul de a facilita acest proces, cum am descris mai jos.

Angajamentele FONPC

Pe baza răspunsurilor asociațiilor la acest chestionar, ne luăm patru angajamente pentru perioada următoare:

- Ne angajăm să continuăm organizarea de ateliere, online și fizice, pentru formarea continuă a personalului asociațiilor/organizațiilor membre, în special în participarea copiilor și tinerilor la procesul decizional.
- Ne angajăm să continuăm organizarea de ateliere, online și fizice, pentru tinerii și copiii cu care asociațiile/organizațiile membre cooperează și lucrează.

- Ne angajăm să creăm și să distribuim resurse pentru o mai bună organizare sau formare (ex. distribuirea de ateliere pe care le primim de la parteneri, întocmirea de liste cu oportunități pentru ONG-uri și centre de zi).
- Ne angajăm să avem o mai bună implicare a asociațiilor în raportarea către Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului prin consultări multiple și o comunicare mai specifică despre acest subiect.

Despre “Forma Schimbării” Tinerii și FONPC - dialog pentru schimbare

Proiectul “FORMA SCHIMBĂRII - Tinerii și FONPC – dialog pentru schimbare” este derulat de Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil (FONPC) cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021.

Scopul proiectului este îmbunătățirea capacității FONPC și a organizațiilor membre de a implica active și de a încuraja participarea tinerilor la elaborarea și monitorizarea politicilor publice care privesc copiii, la dialogul cu autoritățile publice și influențarea deciziilor ce vizează drepturile copilului, ale persoanelor vulnerabile sau cu risc de marginalizare/excluziune, cu scopul de a responsabiliza autoritățile, instituțiile și factorii de decizie și de a contribui la o cultura democratică la nivel local/național. Programul Active Citizens Fund România este finanțat prin Granturile SEE 2014-2021.

Despre Programul Active Citizens Fund România

Programul Active Citizens Fund România este finanțat prin Granturile SEE 2014-2021. Obiectivul general al Granturilor este de a reduce disparitățile economice și sociale și a consolida relațiile bilaterale dintre cele 15 state beneficiare și statele donatoare (Islanda, Liechtenstein, Norvegia). Programul este administrat de către consorțiul compus din Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, Fundația pentru Parteneriat, Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi, Fundația PACT și Frivillighet Norge, care acționează în calitate de Operator de Fond desemnat de către FMO – Oficiul Mecanismului Financiar al Granturilor SEE și Norvegiene. Active Citizens Fund România vizează consolidarea societății civile și a cetățeniei active și creșterea capacității grupurilor vulnerabile. Cu o alocare totală de 46.000.000 euro, programul urmărește dezvoltarea pe termen lung a sustenabilității și capacității sectorului societății civile, intensificând rolul său în promovarea participării democratice, a cetățeniei active și a drepturilor omului și consolidând în același timp relațiile bilaterale cu statele donatoare Islanda, Liechtenstein și Norvegia. Pentru mai multe informații despre Active Citizens Fund în România, vă rugăm accesați www.activecitizensfund.ro. Pentru mai multe informații despre Granturile SEE și Norvegiene, accesați www.eeagrants.ro.

Despre FONPC

FONPC este principalul interlocutor specializat al statului român în vederea elaborării și redefinirii politicilor publice pentru asigurarea bunăstării copilului din perspectiva drepturilor copilului, utilizând și dezvoltând într-un cadru coerent și comprehensiv experiența și expertiza membrilor săi. Înființată în anul 1997, FONPC există cu și pentru membrii săi, aproximativ 100 de ONG-uri, în folosul copiilor și al comunității. FONPC se ghidează după principiile și prevederile statutare și promovează următoarele valori: identitatea și autonomia membrilor, eficiență în comunicare și în acțiune, decizie democratică, solidaritate, deschidere, încredere, respect reciproc, echitate, consecvență, colaborare, transparență, participare și implicare.

FONPC lucrează în strâns parteneriat cu donatorii, finanțatorii, cu autoritățile locale și naționale și organizații neguvernamentale, organizații internaționale, instituții europene, societatea civilă, comunitatea și cu alți actori implicați în promovarea respectării Drepturilor Copilului.